

Quickscan natuurtoets
Uitvoeringsplan Hallerlaak

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetwetgeving en -beleid*

Waterschap Rijn en IJssel
Ingekomen

21 AUG. 2013

- definitief -

Waterschap Rijn en IJssel

15.10482

ecogroen advies

in opdracht van
Waterschap Rijn & IJssel / Dienst Landelijk Gebied

Colofon

Titel Quickscan natuurtoets uitvoeringsplan Hallerlaak

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 13-255

Status definitief

Datum 21 augustus 2013

Auteur(s) Ing. M. Bunskoek

Eindredactie Ir. A.B. Goutbeek

Veldonderzoek Ing. M. Bunskoek

Opdrachtgever Waterschap Rijn & IJssel / Dienst Landelijk Gebied

ecogroen advies
is een onafhankelijk
advies- en ingenieursbureau
gespecialiseerd in
ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2013)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Bunskoek, M. (2013). Quickscan natuurtoets uitvoeringsplan Hallerlaak. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 13-255. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	4
1.1	Doel van dit onderzoek	4
1.2	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	4
1.3	Algemene opzet onderzoek	5
2	Gebiedsbescherming	6
2.1	Natuurbeschermingswet	6
2.2	Ecologische hoofdstructuur	6
2.3	Overige natuurgebieden	7
2.4	Eindconclusies gebiedsbescherming	7
3	Flora- en faunawet	8
3.1	Juridisch Kader	8
3.2	Onderzoeksmethode	8
3.3	Flora	8
3.4	Vleermuizen	9
3.5	Grondgebonden zoogdieren	10
3.6	Broedvogels	10
3.7	Overige soortgroepen	11
3.8	Eindconclusies Flora- en faunawet	12
4	Geraadpleegde bronnen	13

Bijlagen

- 1
- 2A
- 2B
- 3
- 4

Samenvatting natuurwetgeving
Af te graven terreindelen
Op te hogen terreindelen
Maatregelen ontwatering
Beschermd flora en fauna

Samenvatting

✓ Doel van dit onderzoek

Voorliggende rapportage is opgesteld op verzoek van Dienst Landelijk Gebied (in opdracht van Waterschap Rijn & IJssel) in verband met het uitvoeringsplan Hallerlaak (onderdeel van het grotere project Baakse Beek – Veengoot), ten noordoosten van Hengelo (Gld).

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke plannen, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

✓ Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied is gesitueerd ten noordoosten van Hengelo (Gld), tussen de buurtschappen Linde en Varsel (provincie Gelderland), aan weerszijden van de Zelledijk. Het plangebied omvat in totaal circa 40 hectare en bestaat voornamelijk uit intensieve raaigraslanden, mais-, aardappel- en zomergerstakkers afgewisseld met enkele (hak)hout- en broekbosjes. Centraal door het gebied loopt de Hallerlaak.

De voorgenomen maatregelen in het uitvoeringsplan Hallerlaak richten zich met name op het herstellen van de oorspronkelijke hydrologische situatie zodat een meer natuurlijk beekdal ontstaat dat gedurende natte periodes zal kunnen inunderen. De maatregelen in het plangebied bestaan uit het gedeeltelijk dempen van de detailontwatering, het herstellen van het reliëf, het verondiepen en het deels verleggen van de Hallerlaak en het aankoppelen van de Aftakking Hallerlaak.

✓ Effectbeoordeling beschermde gebieden

De plannen hebben geen schade aan Natura 2000- en EHS-gebieden tot gevolg. Ook worden geen bijzondere natuurwaarden buiten de EHS aangetast door de plannen omdat de ingrepen plaatsvinden in het kader van de inrichting van de EHS. Een vervolgtraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is dan ook niet noodzakelijk.

✓ Effectbeoordeling beschermde soorten

Er zijn verschillende (laag) beschermde soorten aangetroffen of te verwachten in het plangebied. Het betreffen voornamelijk laag beschermde soorten of zwaarder beschermde soorten (Boomvalk, Levendbarende hagedis) die buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Het treffen van mitigerende maatregelen met betrekking tot beschermde flora en fauna is dan ook niet noodzakelijk. Wel dienen de inrichtingswerkzaamheden plaats te vinden buiten het broedseizoen van Buizerd en overige broedvogels.

Van eventueel recreatief medegebruik (zoals de aanwezigheid van fiets- en wandelpaden) in het gebied zijn geen negatieve effecten te verwachten mits deze verstoringseffecten plekken ontzien.

✓ Eindconclusies en aanbevelingen

Een vervolgtraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is niet noodzakelijk. Er zijn géén beperkingen met betrekking tot beschermde flora en fauna met uitzondering van een nestplaats van Buizerd en overige broedvogels (zie paragraaf 3.6).

1

Inleiding

1.1 DOEL VAN DIT ONDERZOEK

Voorliggende rapportage is opgesteld op verzoek van Dienst Landelijk Gebied (in opdracht van Waterschap Rijn & IJssel) in verband met het uitvoeringsplan Hallerlaak (onderdeel van het grotere project Baakse Beek – Veengoot), ten noordoosten van Hengelo (Gld). De maatregelen in het plangebied richten zich met name op het gedeeltelijk dempen van de detailontwatering, het herstellen van het reliëf, het verondiepen en het deels verleggen van de Hallerlaak en het aankoppelen van de Aftakking Hallerlaak. Uitvoering van genoemde maatregelen staat gepland voor 2014.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke plannen, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Huidige situatie

Het plangebied is gesitueerd ten noordoosten van Hengelo (Gld), tussen de buurtschappen Linde en Varsel (provincie Gelderland), aan weerszijden van de Zelledijk (figuur 1.1, volgende pagina). Het plangebied is circa 40 hectare groot en bestaat voornamelijk uit intensieve raaigraslanden, mais-, aardappel- en zomergerstakkers afgewisseld met enkele (hak)hout- en broekbosjes. Centraal door het gebied loopt de Hallerlaak met daarop aansluitende sloten. Deze watergangen vallen in de loop van het jaar vrijwel geheel droog.

Voorgenomen ontwikkelingen

De maatregelen in het uitvoeringsplan Hallerlaak richten zich met name op het herstellen van de oorspronkelijke hydrologische situatie. Hierdoor moet een meer natuurlijk beekdal ontstaan dat gedurende natte periodes kan inunderen. De belangrijkste maatregelen die dit moeten bewerkstelligen zijn:

- Herstel van het reliëf;
- Het dempen van sloten en greppels;
- Het verondiepen van de Aantakking Hallerlaak, de huidige verbinding met de Veengoot;
- Het omkeren van het verhang van een greppel ten oosten van het plangebied;
- Het verontdiepen en deels graven van een nieuwe loop van de Hallerlaak;
- Kap van het noordelijk deel van het populierenperceel aan de Zelledijk.

Daarnaast worden diverse kleinschalige maatregelen toegepast zoals het verwijderen, aanpassen en aanbrengen van duikers en dammen. Aan de westzijde van het gebied wordt in de Hallerlaak een stuw

geplaatst. Op de kaarten in bijlagen 2A, 2B en 3 zijn de maatregelen weergegeven. De natuurbeheertypen die zich na inrichting in het plangebied moeten gaan ontwikkelen zijn onder andere vochtig schraalland, kruiden- en faunarijke grasland (en akker), moeras, laagveenbos (broekbos), haagbeuken- en essenbos en dennen-, eiken- en beukenbos. De Hallerlaak zelf krijgt het natuurbeheertype beek en bron.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (rode omlijning) tussen de buurtschappen Linde en Varsseel.

1.3 ALGEMENE OPZET ONDERZOEK

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2

Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermd Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen / activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

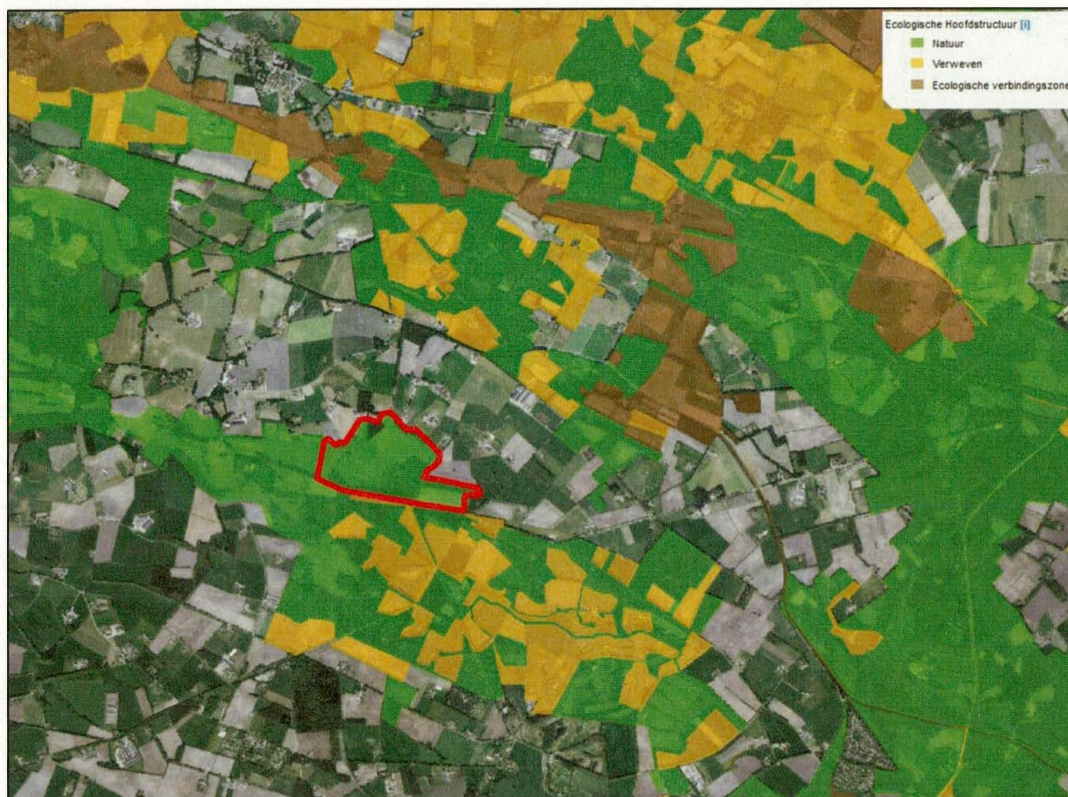
Het plangebied ligt op grote afstand van Natura 2000 gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het Stelkampsveld op een afstand van circa zeven kilometer. Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel ligt op een afstand van circa tien kilometer. Het dichtstbijzijnde Beschermd Natuurmonument is Wildenborch en Bosket, ruim vier kilometer ten noorden van het plangebied.

Op grond van de grote afstand, het ontbreken van een (directe) ecohydrologische relatie en de aard van de ingrepen kan worden gesteld dat er geen schade aan Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten te verwachten is.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur** (EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Het plangebied is voor een groot deel aangewezen als EHS-gebied (figuur 2.1, volgende pagina). Het Uitvoeringsplan Hallerlaak vindt plaats in het kader van de inrichting van de EHS. De plannen hebben tot doel de natuurwaarden in het gebied te herstellen middels het treffen van diverse (hydrologische) maatregelen. Herinrichting van het gebied heeft naar verwachting dan ook geen significant negatieve effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS.

Figuur 2.1: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de EHS (bron: Provincie Gelderland).

2.3 OVERIGE NATUURGEBIEDEN

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied is niet aangewezen als ganzenfoerageer- en/of weidevogelgebied, eventuele vervolgstappen in dit kader zijn dan ook niet aan de orde.

2.4 EINDCONCLUSIES GEBIEDSBESCHERMING

De plannen hebben geen schade aan Natura 2000- en EHS-gebieden tot gevolg. Ook worden geen bijzondere natuurwaarden buiten de EHS aangetast door de plannen omdat de ingrepen plaatsvinden in het kader van de inrichting van de EHS. Een vervolgtraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is dan ook niet noodzakelijk.

3

Flora- en faunawet

3.1 JURIDISCH KADER

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.2 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 9 juli 2013. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (de zogenaamde tabel 2- en 3-soorten). Het onderzoek heeft zich met name gericht op de delen van het gebied waar ingrepen gepland zijn, aanwezige wateren zijn tevens steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

3.3 FLORA

Gras- en akkerland

Het plangebied bestaat grotendeels uit soortenarm raaigrasland en akkerland. Langs de randen van veel percelen staan algemene soorten als Grote brandnetel, Akkerdistel, Speerdistel, Ridderzuring en lokaal veel Wilde bertram. In het grasland ten westen van het populierenperceel ligt een vochtige laagte met soorten als Echte koekoeksbloem, Egelboterbloem, Grote waterweegbree, Pijptorkruid en Moerasvergeet-me-nietje. Op een dam in het westelijk deel van het plangebied is een kleine groeiplaats van Grasklokje (Ff-wet tabel 1-soort) aangetroffen.

Bos en overige opgaande begroeiingen

In de ondergroei van het populierenperceel langs de Hallerlaak staan soorten als Brede wespenorchis (Ff-wet tabel 1-soort), Groot heksenkruid, Bosandoorn, Geel nagelkruid en Robertskruid. In de twee bosperceeltjes (voornamelijk bestaande uit Zomereik gemengd met enige Ruwe berk, Amerikaanse eik en Grove den) in het westelijk deel van het plangebied staan soorten als Gewone salomonszegel, Dalkruid en Lelietje-der-dalen, duidend op een oude bosbodem. Ten zuidoosten van de boerderij (in het noordelijke deel van het plangebied) ligt een verdroogd broekbosje (ook hier Groot heksenkruid). Naast het broekbosje ligt een klein heiderestantje met nog wat Struikhei, Pijpenstrootje en opslag van

Grove den. De bosstroken langs de Zelledijk bestaan met name uit oudere Zomereiken gemengd met enige Beuk, Hulst en Amerikaanse eik. In de ondergroei staan soorten als Hengel, Gewone salomonszegel, Brede stekelvaren, Koningsvaren (Ff-wet tabel 1-soort) en Brede wespenorchis (Ff-wet tabel 1-soort). In deze bosstroken ligt opvallend veel dood hout.

Watergangen en overige wateren

Langs de Hallerlaak en daarop aansluitende watergangen staan soorten als Waterviolier, Holpijp, Fijne waterranonkel, Moerasspirea, Grote waterweegbree, Kattenstaart, Echte valeriaan, Moeraswalstro, Penningkruid en Moerasvergeet-me-nietje. Uit de literatuur (Boedeltje 2007) is ook Gewone dotterbloem (Ff-wet tabel 1-soort) bekend langs de Hallerlaak. De aanwezigheid van Waterviolier, Holpijp, Fijne waterranonkel en Gewone dotterbloem duidt op een sterke invloed van grondwater in de watergangen. In de uiterste noordpunt van het broekbosje is een poel aanwezig met weinig kritische soorten als Grote lisdodde, Wolfspoot, Grote waterweegbree en Moerasvergeet-me-nietje.

Conclusie

In het plangebied zijn tijdens het locatiebezoek geen zwaarder beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de literatuur en aanwezige biotopen worden ook geen zwaarder beschermde soorten verwacht. Een vervoltraject in het kader van de flora- en faunawet is voor flora dan ook niet aan de orde.

In het plangebied zijn tijdens het locatiebezoek wel drie laag beschermde plantensoorten (Ff-wet tabel 1) vastgesteld. Op de verspreidingskaart in bijlage 4 zijn de groeiplaatsen van deze soorten weergegeven. Daarnaast is Gewone dotterbloem bekend uit de literatuur (niet weergegeven op de kaart). Mogelijk gaan door de plannen groeiplaatsen van Grasklokje (door ophoging terrein), Brede wespenorchis (kap populieren ten behoeve van verlegging Hallerlaak) en Gewone dotterbloem (verondiepen en dempen watergangen) verloren. De groeiplaats van Koningsvaren is door de plannen niet in het geding. Voor laag beschermde plantensoorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is. Schade aan genoemde soorten kan echter geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de bloeitijd, nadat de soorten zaad hebben gezet.

3.4 VLEERMUIZEN

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de zwaarste bescherming.

In het plangebied ontbreekt voor vleermuizen geschikte bebouwing. Daarnaast worden geen bomen gekapt met voor vleermuizen geschikte holten. Door de plannen zijn dan ook geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding. Het plangebied is mogelijk wel van belang als foerageergebied van vleermuizen. Ook na inrichting zal het gebied deze functie kunnen blijven vervullen. De bomenrijen en bosstroken langs de Zelledijk vormen een geschikte structuur om gebruikt te worden als vliegroute van vleermuizen. Omdat deze beplantingen behouden blijven is er geen sprake van negatieve effecten op deze (potentiele) vliegroute. Het nemen van vervolgstappen voor vleermuizen is dan ook niet aan de orde.

3.5 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

In het plangebied zijn geen zichtwaarnemingen gedaan of aanwijzingen (sporen, uitwerpselen, verblijfplaatsen et cetera) gevonden voor de aanwezigheid van strikt beschermde (Ff-wet tabel 2/3) grondgebonden zoogdiersoorten als Das, Eekhoorn en Steenmarter. Daarnaast ontbreekt geschikt leefgebied voor de strikt beschermde Waterspitsmuis in het plangebied. Vaste verblijfplaatsen van strikt beschermde zoogdieren worden dan ook niet verwacht, een vervolgotraject is hier dan ook niet aan de orde.

In het plangebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten, zoals bijvoorbeeld Dwergmuis, Bosmuis, Konijn, Tweekleurige bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Mol, Wezel, Hermelijn, Bunzing, Egel en Veldmuis. Daarnaast komen Haas en Ree voor in het gebied.

Bij de werkzaamheden kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren van tabel 1 geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling, automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is. Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan echter geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart-augustus). De minst schadelijke periode is september-november (mits vorstvrij).

3.6 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van veldwaarnemingen, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.1).

Kader 3.1 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Tijdens het onderzoek is extra aandacht uitgegaan naar exemplaren, sporen en/of nesten van genoemde soorten. In het meest westelijke bosperceeltje in het plangebied is een oude roofvogelhorst aangetroffen in een Grove den, in een andere Grove den op circa 10 meter afstand van de horst was een nest met donsjongen van Torenavalk aanwezig. Nesten van deze soort zijn niet jaarrond beschermd. Tijdens een eerder onderzoek van Ecogroen Advies is in dit bosje een nestplaats van Buizerd vastgesteld (van Maanen, 2007). Naar verwachting is er dit jaar niet gebroed of is het nest vroeg in het seizoen verlaten. Ten tijde van het veldbezoek zijn namelijk geen bedelende jongen of andere aanwijzingen voor broeden waargenomen. Het is echter niet uitgesloten dat in de komende jaren Buizerd weer gaat broeden in het bosje. Het is dan zaak om de geplande werkzaamheden in en nabij het bosje uit te voeren buiten het broedseizoen (globaal februari t/m juli) van de soort. Zo wordt voorkomen dat verstoring van de nestplaats optreedt. Boven de bossen direct ten zuiden van het plangebied is tijdens het veldbezoek een alarmerende Boomvalk waargenomen, vermoedelijk is hier

ergens een nestplaats aanwezig, het daadwerkelijke nest kon niet worden vastgesteld. Dit heeft overigens geen consequenties aangezien de nestplaats zich net buiten de invloedssfeer van de plannen bevindt. Op de kaart in bijlage 4 zijn de nestplaats van Buizerd en het territorium van Boomvalk weergegeven.

Overige broedvogels

In de graslanden broeden naar verwachting diverse weidevogelsoorten zoals Kievit, Scholekster en mogelijk ook Gele kwikstaart en Graspieper (beide Rode Lijst: gevoelig). Langs de sloten in het gebied is Wilde eend als broedvogel te verwachten, in verruigde slootdelen mogelijk ook Bosrietzanger. De bospercelen en bosranden vormen broedbiotoop voor diverse algemene vogelsoorten zoals Roodborst, Boompieper, diverse mezensoorten, Winterkoning, Merel, Zwartkop, Tjiftjaf, Gekraagde roodstaart, Zanglijster, Houtduif en Geelgors.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broeden en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als Houtduif kan bijvoorbeeld tot in november broedend worden aangetroffen.

3.7 REPTIELEN

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen. Wel is op enkele plekken geschikt leefgebied aangetroffen van Levendbarende hagedis (Ff-wet tabel 2). Daarnaast zijn uit de directe nabijheid van het plangebied waarnemingen bekend van de soort (Spitzen – van der Sluis 2007). Leefgebied voor andere reptielsoorten is niet aangetroffen in het plangebied. Potentieel leefgebied van Levendbarende hagedis is aanwezig langs de zuidgeoriënteerde zijde van de houtwallen aan de Zelledijk en het heiderestant naast het broekbosje (zie kaart bijlage 4 voor ligging). Met name in de houtwallen is veel liggend dood hout aanwezig waardoor veel geschikte zonplaatsen en weggroei mogelijkheden voorhanden zijn voor de soort. Aangezien in de houtwallen en het heiderestant geen maatregelen zijn voorzien is geen sprake van aantasting van leefgebied van de soort. Een vervolgtraject in het kader van de Flora- en faunawet is dan ook niet noodzakelijk.

3.8 AMFIBIEËN

Tijdens het veldbezoek zijn uitsluitend algemene en laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Gewone pad (alle Ff-wet tabel 1) waargenomen. Voortplanting van deze soorten is te verwachten in de waterhoudende delen van de greppels en sloten en de poel in de noordpunt van het broekbosje. Overwintering vindt grotendeels plaats op het land in de strooisellaag van bossen, onder takkenhopen, steenbulten en in muizenholen. Leefgebied van zwaarder beschermde amfibieënsoorten zoals Poelkikker, Boomkikker, Heikikker en Kamsalamander (alle Ff-wet tabel 3 / HR bijlage IV) ontbreekt in het plangebied, bovendien zijn geen waarnemingen bekend van deze soorten in of in de directe nabijheid van het gebied.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet voor laag beschermde amfibieënsoorten. Het nemen van vervolgstappen voor de soortgroep amfibieën in deze situatie zodoende niet aan de orde.

3.9 VISSEN

Tijdens het veldbezoek zijn de waterhoudende delen van watergangen in het gebied steekproefsgewijs bemonsterd met een schepnet. Hierbij is alleen de algemene en niet beschermde Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Omdat de meeste watergangen in de loop van de zomer droogvallen worden geen andere (laat staan beschermde) vissoorten verwacht in het gebied.

3.10 OVERIGE SOORTGROEPEN

In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Beschermde soorten uit genoemde soortgroepen kunnen worden uitgesloten in het plangebied omdat geschikt biotoop ontbreekt.

3.11 EINDCONCLUSIES FLORA- EN FAUNAWET

Er zijn verschillende (laag) beschermde soorten aangetroffen of te verwachten in het plangebied. Het betreffen voornamelijk laag beschermde soorten of zwaarder beschermde soorten (Boomvalk, Levendbarende hagedis) die buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Het treffen van mitigerende maatregelen met betrekking tot beschermde flora en fauna is dan ook niet noodzakelijk. Wel dienen de inrichtingswerkzaamheden plaats te vinden buiten het broedseizoen van Buizerd en overige broedvogels.

Recreatief medegebruik

Van eventueel recreatief medegebruik (zoals de aanwezigheid van fiets- en wandelpaden) in het gebied zijn geen negatieve effecten te verwachten mits deze verstoringgevoelige plekken ontzien. Voor Levendbarende hagedis is het wenselijk dat de bosstroken langs de Zelledijk (zie ook paragraaf 3.7) niet betreden worden door recreanten. Dit kan worden ontmoedigd door hier bijvoorbeeld geen voorzieningen zoals picknickbankjes en dergelijke te plaatsen. Ook de aanleg van een fietspad direct langs de zonnige zuidwestzijde van de bosstroken kan tot gevolg hebben dat hagedissen hier gaan zonnen en doodgereden worden. Verwacht wordt dat de aanwezigheid van een fiets- of wandelpad in de nabijheid van het bosje met het Buizerdnest (zie ook paragraaf 3.6) weinig negatieve effecten met zich mee zal brengen. Hierbij aangetekend dat ook hier geen voorzieningen (informatieborden, picknickbankjes en dergelijke) worden geplaatst waardoor recreanten een langere tijd in of nabij het bosje aanwezig zijn. Juist het langere tijd aanwezig zijn van recreanten op één bepaalde plaats kan gedurende het broedseizoen voor verstoring zorgen. In het resterende deel van het gebied zijn op voorhand geen negatieve effecten te verwachten door recreatief medegebruik op de aanwezige beschermde natuurwaarden. Wel kan het zijn dat door het natter worden van de graslanden ook wat meer kritische broedvogels terugkeren in het gebied, het kan dan wenselijk zijn om paden tijdelijk af te sluiten in de broedperiode.

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Berg, van den, L.J & B. te Linde (2003). Atlas van de Flora van Oost-Gelderland. Stichting de Maandag, Ruurlo.
- Boedeltje, G. (2007). Monitoring van (grond)waterafhankelijke plantensoorten in en langs de Lindense en Hallerlaak. Bureau Daslook (i.o.v. Waterschap Rijn & IJssel), Lochem.
- Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- FLORON (2011). Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Klaver, B. (2013). Verbinding met de Hallerlaak. Advies over de natuur- en landschapspotenties van de bovenloop van de Hallerlaak. Dienst Landelijk Gebied, Arnhem.
- Maanen, van, E. (2007). Notitie beoordeling beschermde soorten herinrichting Lindense Laak/Hallerlaak. Project 07-064. Ecogroen Advies BV, Zwolle.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2007) Spelregels EHS; beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Ministeries van LNV, VROM en de Provincies.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Spitzen – van der Sluis, A.M. *et al.* (2007). Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Internet

- Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)
- Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)
- Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland)

Bilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten vogels met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten amfibieën en reptielen;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten vissen, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij Dienst Regelingen. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

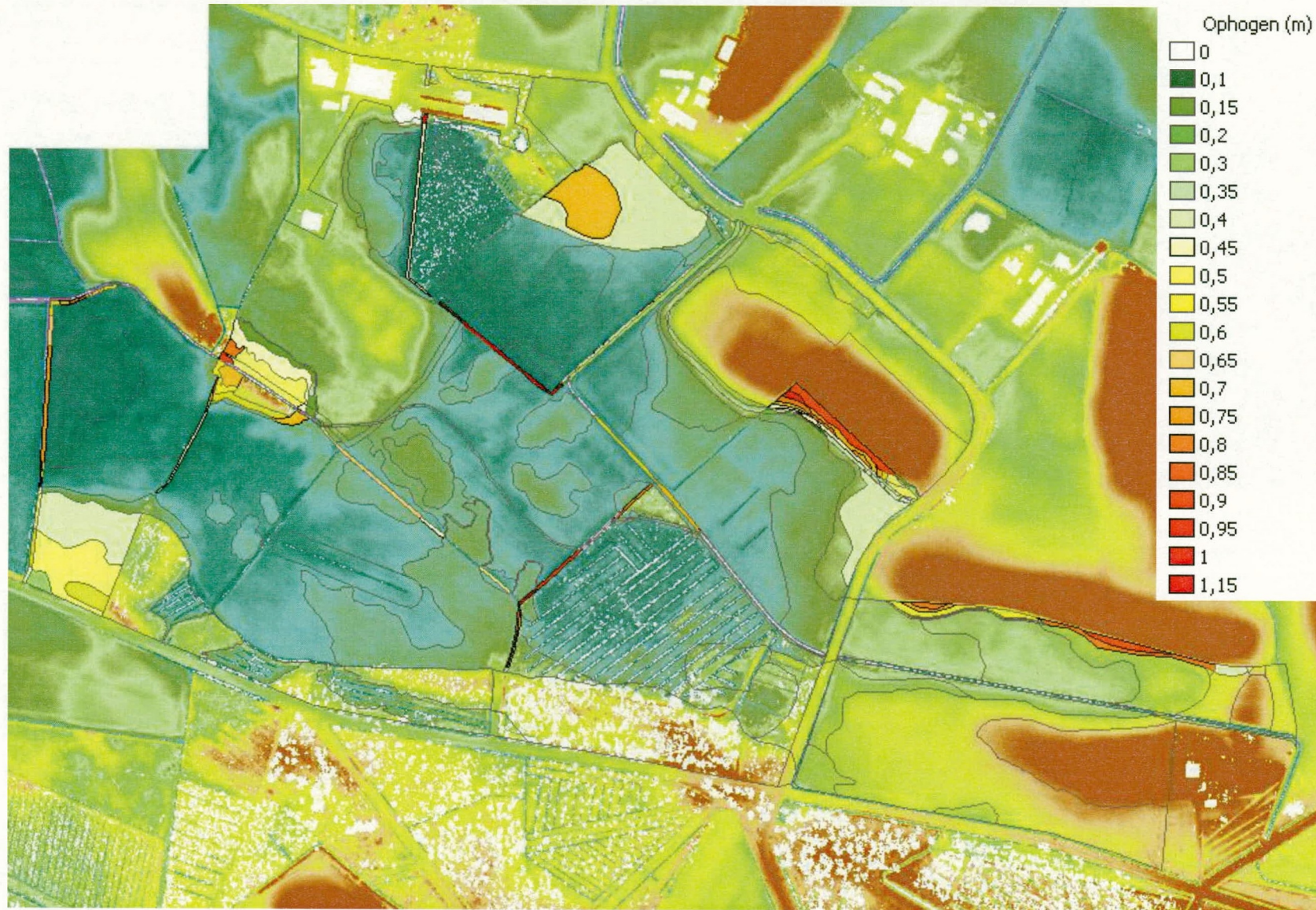
¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

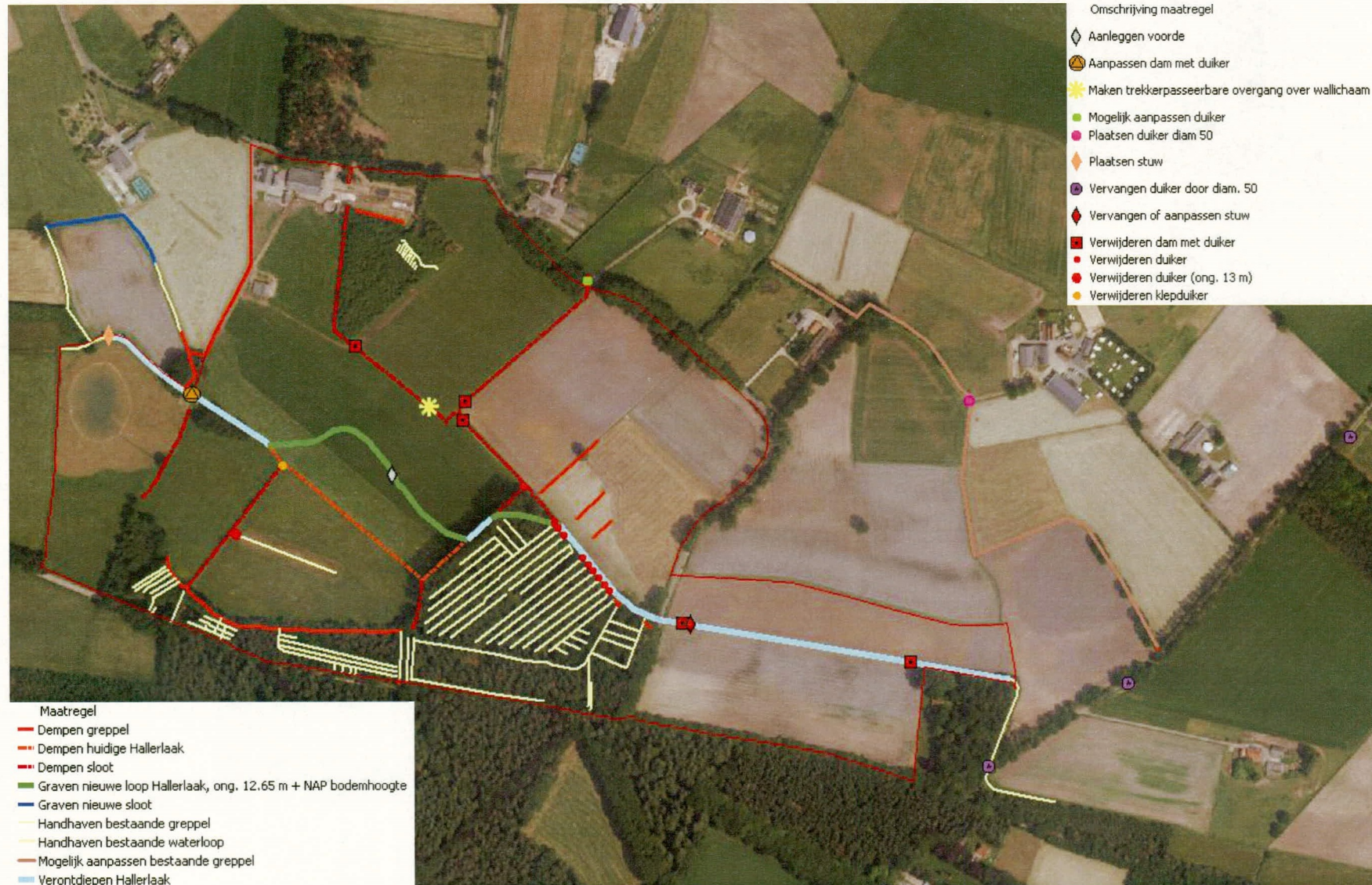
Bijlage 2A: Af te graven terreindelen

Bijlage 2B: Op te hogen terreindelen

Bijlage 3: Maatregelen ontwatering

Bijlage 4: Beschermde flora en fauna

